

พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา ในตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

Farmer's behavior in using agricultural chemical for upland rice intercropping of immature rubber plantation in Khao Phra Thong sub-district, Cha-Uat district, Nakhon si thammarat province

ศรัณยูภัส รักษ์สีล^{1*} และปริศนา วงศ์ล้อม²

Saranyaphat Rakseen^{1*} and Prisana Wonglom²

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรและการพัฒนาชุมชน คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Department of Agricultural Technology and Community Development, Faculty of Technology Community, Thaksin University

² สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Department of Agricultural , Faculty of Technology Community, Thaksin University

* Corresponding author: saranyaphat.r@gmail.com

บทคัดย่อ: การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร และ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรที่ปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา ในตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่แซม สวนยางพาราทั้งหมดจำนวน 13 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดำเนินการศึกษาในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2563 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ไคสแควร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51 - 60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา พื้นที่เพาะปลูกข้าวไร่ 4-6 ไร่ พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.80 มีพฤติกรรมการปฏิบัติถูกต้อง และปฏิบัติสม่ำเสมอ ร้อยละ 30.80 มีพฤติกรรมปฏิบัติถูกต้อง แต่ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 15.40 มีพฤติกรรมปฏิบัติไม่ถูกต้อง มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อต้องการให้ได้ผลผลิตข้าวไร่มากที่สุด และการเจริญเติบโตของต้นยางพารา การใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมีกลุ่มไกลโฟเซต พาราควอต และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พฤติกรรมป้องกันตนเองของเกษตรกร พบว่า ไม่สวมหมวก ไม่สวมหน้ากากปิดจมูก ไม่สวมถุงมือ เพราะไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว เกษตรกรบางรายจะทิ้งในบริเวณแปลงปลูก บางรายจะนำมาทิ้งบริเวณที่ทิ้งขยะบริเวณบ้านพักอาศัย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value<.05) ได้แก่ อายุ และจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวไร่

คำสำคัญ: พฤติกรรม; สารเคมีทางการเกษตร; เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่

ABSTRACT: This study aims to 1) study the farmer's behavior in using agricultural chemical and 2) Associated factor of farmer's behaviors of using agricultural chemical of farmer plant intercrop rice with immature rubber in Khao Phra Thong sub-district, Cha-Uat district, Nakhon si thammarat province. Data were collected total 13 farmer which plant upland rice intercropping of rubber plantations by structured interview method. Study survey June 2020. Data analysis were report the frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and Chi-squared test and content analysis. The result showed the general information most of the farmers were male, aged between 51-60 years old, primary education. Upland rice plantation areas approximately 4-6 rai. Farmer's behaviors of using agricultural chemical were analyze 53.8 percent of farmer were correct behavior and practice regularly, 30.8 of them were correct

behavior and Irregular practices, 15.4 were incorrect behavior. The aim of chemical apply are improve rice yield and increase rubber growth. There are fertilizer herbicide; glyphosate, paraquat and insecticide. Behavior of personal protective found that not wearing hat, filter mask, chemical resistant gloves because it isn't convenient for field work. Empty insecticide containers were dropped by famer around plantation area or left in garbage near their house. The Associated factors related to the farmer's behavior of using agricultural chemical were significantly significant. (p-value <.05) including age and area of upland rice intercropping in immature rubber cultivation.

Keywords: behavior; agricultural chemical; upland rice intercropping

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีการนำสารเคมีมาใช้ในการทำเกษตรกรรมจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตทางการเกษตร เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชอาหาร ช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องความเสียหายต่อผลผลิต ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น แต่การใช้สารเคมีที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น และไม่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งในด้านสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้บริษัทที่ผลิตสารเคมีต่าง ๆ จะมีคู่มือในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยแต่ก็พบว่าผู้ใช้สารเคมีนั้นยังไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำที่ให้ไว้อย่างครบถ้วนถูกต้อง ทำให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพ (แสงโฉม, 2556)

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ทั้งหมด 309,084 ไร่ มีผลผลิตรวมเฉลี่ยปีละ 109,745 ตัน โดยมีพื้นที่ปลูกในภาคใต้รวม 17,001 ไร่ ให้ผลผลิต 5,373 ตันต่อปี (รวมจิตร และคณะ, 2560) ซึ่งภาคใต้ปลูกข้าวไร่เพียงพอดต่อการบริโภค จึงต้องซื้อข้าวเพื่อบริโภคจากภาคอื่น ๆ ในราคาสูง กรมการข้าวจึงส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวไร่ เช่น พันธุ์ดอกพะยอม เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภค จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรที่จะปลูกเป็นพืชแซมระหว่างต้นยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน (ดลมนัส, 2556) ซึ่งภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันจำนวนมาก ยางพาราเก่าอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ให้ผลผลิตต่ำ เกษตรกรทำการโค่นยางเก่าแล้วปลูกต้นใหม่ทดแทน พื้นที่ว่างระหว่างแถวยางพาราสามารถปลูกข้าวไร่เป็นพืชแซมได้ในช่วงระยะเวลา 3 ปีแรก ตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด ถือเป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และเป็นการทำการเกษตรแบบเข้มข้น ซึ่งเป็นตำบลที่ให้ความสำคัญและมีความต้องการฟื้นฟูการปลูกข้าวไร่ในพื้นที่ ข้าวไร่เป็นข้าวที่ปลูกในที่ดอนไม่มีน้ำท่วมขัง ใช้ปริมาณน้ำน้อยและทนแล้ง โดยใช้พันธุ์ข้าวไร่นิยมปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน และสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร เพราะยังเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเขาพระทองจะมีระบบการปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพาราเป็นหลัก แต่ในกระบวนการผลิตในภาคการเกษตร โดยเฉพาะในแปลงยางพารา เกษตรกรยังคงใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตข้าวไร่ ผู้ผลิตในเรื่องของสุขภาพและความปลอดภัย เนื่องจากมีการปลูกแซมในพื้นที่สวนยางพาราทั้งหมด ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการผลผลิต พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร เพื่อวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนาปรับปรุงการผลิตให้มีคุณภาพ และเลือกใช้สารเคมีให้ถูกต้อง หรือใช้วิธีอื่นในการบำรุง ป้องกันและกำจัดศัตรูพืชต่อไป ตลอดจนทราบถึงปัญหาข้อเสนอนะ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา ตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ฤดูกาลผลิต 2563 ทั้งหมดจำนวน 13 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2563 เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ชักถาม พูดคุย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมถูกต้องตรงความเป็นจริงและครบถ้วน สามารถตอบคำถามในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ไคสแควร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.50 และเพศหญิง ร้อยละ 38.50 เนื่องจากจำนวนประชากรในพื้นที่จะมีเพศชายมากกว่าเพศหญิง (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง, 2563) และการใช้แรงงานในการทำเกษตรกรรม เพศชายมีความแข็งแรง ซึ่งในการใช้สารเคมีทางการเกษตรนั้น เกษตรกรต้องแบกและใช้อุปกรณ์แบบติดตัวเป็นเวลานาน จึงเป็นงานที่เหมาะสมสำหรับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาวดี และคณะ (2560) และวิราสิริรี และคณะ (2563) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 46.20 รองลงมาอายุ น้อยกว่า 51 ปี ร้อยละ 30.70 และอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 23.10 ตามลำดับ การศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 53.80 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 38.50 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.70 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศึกษาของชนิกานต์ และคณะ (2557) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60 และสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี และคณะ (2560) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 63.04 จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวไร่ 4-6 ไร่ มากที่สุด ร้อยละ 46.20 รองลงมา มากกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 38.50 และ 1-3 ไร่ ร้อยละ 15.30 ตามลำดับ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ทั้งหมด 76 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและการระบบการปลูกพืชแซมที่ไม่ใช่พืชหลัก แสดงดัง **Table 1**

Table 1 Frequency and percentage of personal information on farmers

Item	Frequency	Percentage
Gender		
Male	8	61.50
Female	5	38.50
Age		
Less than 51 years	4	30.70
51-60 years	6	46.20
Over 60 years	3	23.10
Mean = 53.76, S.D. = 8.61		
Education		
Elementary	7	53.80
High School	5	38.50
Bachelor Degree	1	7.70
upland rice area(rai)		
1-3 rai	2	15.30
4-6 rai	6	46.20
> 6 rai	5	38.50
Mean = 5.92, S.D. = 2.10		
Total	13	100

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.80 มีพฤติกรรมการปฏิบัติถูกต้อง และปฏิบัติสม่ำเสมอ ร้อยละ 30.80 มีพฤติกรรมการปฏิบัติถูกต้อง แต่ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 15.40 มี

พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการผลิตข้าวไร่ โดยมียัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวมากที่สุด และการเจริญเติบโตของต้นยางพารา ก่อนทำการเปิดกรีด เกษตรกรมีการรับรู้ถึงอันตรายของสารเคมีในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ทราบถึงอันตรายเกี่ยวกับความรุนแรงของพิษที่มีผลต่อร่างกาย อีกทั้งยังมีความกังวล และความกลัวต่อการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการผลิตข้าวไร่ อย่างไรก็ตามเกษตรกรได้สะท้อนว่า “ในการปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา ก่อนเปิดกรีดนั้น จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงทั้งต้นยางพารา และข้าวไร่ เพื่อให้ยางพาราและข้าวไร่มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่ดี ซึ่งเกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงการตกค้างของสารเคมีที่มีต่อข้าวไร่ เนื่องจากในกระบวนการผลิตนั้นเกษตรกรไม่ได้ผลกระทบบจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร จนเป็นแนวปฏิบัติปกติทั่วไปในกระบวนการเพาะปลูก จึงยังคงใช้สารเคมีมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีเกษตรกรบางรายได้พยายามหาทางเลือกในการลดหรือเลิกใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ แต่ก็ต้องกลับมาใช้สารเคมีทางการเกษตรเหมือนเดิม เนื่องจากการใช้ปุ๋ยชีวภาพจะต้องใช้บ่อยครั้ง และเห็นผลช้า ไม่เหมือนกับการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งใช้ปีละ 2 ครั้ง และเห็นผลได้เร็ว” และนอกจากนี้เกษตรกรยังมีการใช้สารเคมีทางการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สำหรับบำรุงการเจริญเติบโตของข้าวไร่และต้นยางพารา สารเคมีกลุ่มไกลโฟเฟต และพาราควอต สำหรับใช้ในการกำจัดวัชพืชในแปลงยางพาราที่ทำการปลูกข้าวไร่ และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงข้าวไร่ พฤติกรรมป้องกันตนเองของเกษตรกร พบว่า ไม่มีการสวมหมวก ไม่มีการสวมหน้ากากปิดจมูก และไม่สวมถุงมือ เพราะไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว เกษตรกรบางรายจะทิ้งในบริเวณแปลงปลูก บางรายจะนำมาทิ้งบริเวณที่ทิ้งขยะบริเวณบ้านพักอาศัย และนอกจากนี้ ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกข้าวไร่แซมสวนยางพารา ในตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภายในกับพฤติกรรมภายนอกของ ฤกษ์ชัย (2545) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมภายในเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมปกติของมนุษย์มักจะมีเกิดจากการที่บุคคลมีความรู้สึก ความคิดหรือความต้องการขึ้นมาก่อน จากนั้นจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการดังกล่าว เช่นเดียวกับผลการวิจัยจากความต้องการของเกษตรกร ต้องการให้ได้ผลผลิตข้าวมากที่สุด และการเจริญเติบโตของต้นยางพารา ก่อนทำการเปิดกรีดเป็นพฤติกรรมภายใน ซึ่งจากความต้องการดังกล่าว นำมาสู่พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาในเชิงปฏิบัติ และนอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับวีราภรณ์ (2559) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระดับร้อยละ 75.50 รองลงมา มีการปฏิบัติตนปานกลางและปฏิบัติตนไม่ดีร้อยละ 21.80 และร้อยละ 2.70 ตามลำดับ และสอดคล้องกับ วีราสิริรี และคณะ (2560) พบว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร ร้อยละ 63.00 มีพฤติกรรมปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติสม่ำเสมอร้อยละ 31.00 พฤติกรรมปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 6.00 มีพฤติกรรมปฏิบัติไม่ถูกต้อง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำการเกษตร แสดงดัง Table 2

Table 2 Frequency and percentage of chemical use behavior among farmer

chemical use behavior	Frequency	Percentage
Correct behavior and practice regularly	7	53.80
Correct behavior and Irregular practices	4	30.80
Incorrect behavior	2	15.40
Total	13	100

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เพศ และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ($p\text{-value} > .05$) แต่อายุและจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวไร่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ($p\text{-value} < .05$) เนื่องจากมีส่วนเชื่อมโยงกับประสบการณ์การทำการเกษตรและการใช้สารเคมีทางการเกษตร ซึ่งสามารถนำไปสู่การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีทางการเกษตรให้เหมาะสมกับกลุ่มอายุ และจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวไร่ที่ต่างกัน เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงดัง Table 3

Table 3 Associated between personal information and farmer's behaviors of using agricultural chemical (Chi-squared test) (n=13)

Personal information	farmer's behaviors of using agricultural chemical						χ^2	p-value
	Correct behavior and practice regularly		Correct behavior and Irregular practices		Incorrect behavior			
	n	%	n	%	n	%		
Gender								
Male	5	62.50	1	12.50	2	25.00	3.796	.150
Female	2	40.00	3	60.00	0	.00		
Age								
Less than 51 years	2	50.00	2	50.00	0	.00	10.137	.038*
51-60 years	5	83.30	1	16.70	0	.00		
Over 60 years	0	.00	1	33.30	2	66.70		
Education								
Elementary	2	28.60	3	42.90	2	28.60	4.404	.354
High School	4	80.00	1	20.00	0	.00		
Bachelor Degree	1	100.00	0	.00	0	.00		
upland rice area(rai)								
0	0	.00	0	.00	2	100.00	13.062	.011*
1-3 rai	4	66.70	2	33.30	0	.00		
4-6 rai	3	60.00	2	40.00	0	.00		
> 6 rai								

* Significant different at .05 probability levels

สรุป

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51 - 60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนพื้นที่เพาะปลูกข้าวไร่ 4-6 ไร่ พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.80 มีพฤติกรรมการปฏิบัติถูกต้อง และปฏิบัติสม่ำเสมอ ร้อยละ 30.80 มีพฤติกรรมการปฏิบัติถูกต้อง แต่ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 15.40 มีพฤติกรรมการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อต้องการให้ได้ผลผลิตข้าวไร่มากที่สุด และการเจริญเติบโตของต้นยางพารา การใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมีกลุ่มไกลโฟเซต พาราควอต และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พฤติกรรมการป้องกันตนเองของเกษตรกร พบว่า ไม่มีการสวมหมวก ไม่มีการสวมหน้ากากปิดจมูก ไม่สวมถุงมือ เพราะไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว เกษตรกรบางรายจะทิ้งในบริเวณแปลงปลูก บางรายจะนำมาทิ้งบริเวณที่ทิ้งขยะบริเวณบ้านพักอาศัย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) ได้แก่ อายุ และจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวไร่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกข้าวไร่ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับอายุ และจำนวนพื้นที่การปลูกข้าวไร่ เพื่อให้การผลิตข้าวไร่ของเกษตรกรมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกหรือทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีทางการเกษตร ทั้งในด้านการตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบต่อตนเอง ผู้บริโภค และ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ได้ผลการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคที่สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนิกานต์ คุ่มนง และสุตารัตน์ พิมเสน. 2557. พฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร. 16(1): 56-67.
- ดลมนัส กาเจ. 2556. ปลุกข้าวไร่ในพื้นที่ภาคใต้-เน้นกินเอง: พื้นปลูกข้าวไร่ในพื้นที่ภาคใต้ เน้นกินเองในยุคข้าวสารแพง. คมชัดลึกออนไลน์. แหล่งข้อมูล: <http://www.komchadluek.net/detail/20130826/166574>. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2563.
- ร่วมจิตร นกเขา, ธีรยุทธ์ วิจิตรภาพ, และนารารอ สว่างวงศ์. 2560. คู่มือการปลูกและการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่เพื่อความมั่นคงทางอาหารของชุมชน. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร เขตอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร.
- วัชรภรณ์ วงศ์สกุลกาญจน์, ศิริลักษณ์ จิวใหญ่, ประภัสสร ผมงาม และศิริอักษร ตีลาภ. 2559. พฤติกรรมการรับสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกพริกชี้หนู กรณีศึกษา : ในเขตหมู่บ้านกลุ่มชยันตา ตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(3): 75-83.
- วิราสิริ วสีวีร์, สุรีย์ จันทรมณี, ศิริวรรณ วิเศษแก้ว และทิพย์สุนธ์ ศรีลาธรรม. 2563. พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรและระดับเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของเกษตรกร อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. 14(1): 58-70.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. 2545. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน พิษณุโลก: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุภาวดี แหยมคง, พัทนันท์ โภธธรรม, ประภาศิริ ใจผ่อง, ปิยวดี น้อยน้ำใส, Tuan Nguyen Ngoc, ศิริกานดา แหยมคง และสุทธิพงศ์ เอี่ยมอ่อง. 2560. ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรตำบลซับสนบูรณ์ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. 12(2): 15-25.
- แสงโฉม ศิริพานิช. 2556. สถานการณ์และผลต่อสุขภาพ จากการสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปี พ.ศ. 2556. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์. 44(44): 689-692.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง. 2563. ข้อมูลพื้นฐาน. แหล่งข้อมูล: <https://www.khaophrathong.go.th/general1.php>. ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2563.